

جمعية الصداقة العربية الفنلندية

1/2016

Arabikansojen ystävyyssseura ry

Libya ♦ Syyria
Shatilan vesiongelma

AKYS-tiedote 1/2016

Arabikansojen ystävyysseura ry

AKYS

PL 698

00101 Helsinki

www.kaapeli.fi/akys

Päätoimittaja: Ilona Junka

Taitto: Asmo Koste

AKYSin logo: Kare Pohjavirta

Kansikuva: Pojat Gazasta Jarkko

Tiitinen

Kirjoituksissa esiintyvät mielipiteet eivät ole Arabikansojen ystävyysseuran virallisia kantoja.

AKYSin hallitus

Ilona Junka, puheenjohtaja

Yehia El-Sayed, varapuheenjohtaja

Marjatta Laiho, sihteeri

Jäsenet: Kamal Aranki, Johan Heino, Katja Henttonen, Mari Hokkanen, Sirkku Kivistö, Stig Lång, Virpi Lähteenmäki, Kare Pohjavirta, Seppo Rinne, Tuuli Siitari, Haseeb Shehadeh, Marja Winter

AKYSin tukitilit

Libanonin palestiinalaispakolaiset:

Kummilapsitili FI93 8000 1101 2300 02, viite 1009

Päiväkotitili FI56 8000 1700 4747 46, viite 2008

Kummivanhustili FI20 8146 9710 0461 36, viite2011

Syyriasta Libanoniin paenneiden tuki FI93 8000 1101 2300 02, viite 7744

Länsiranta:

Diabetestukitili FI95 8000 1300 9905 05, viite 3007

Gaza, katastrofitili FI14 8000 2710 0992 26, viite 3214

Keräyslupa POL-2015-8218

Arabikansojen ystävyysseuran jäsenmaksu on 19/10 euroa,

Jäsenmaksutili FI 97 8000 1201 6693 56 viite 70001

Viime marraskuun ja kuluvan vuoden maaliskuuhuhtikuun Helsingissä esillä ollut AKYSin näyttely

Pakolaisena omalla maallaan ja naapurimaissa

on tänä vuonna vielä nähtävissä 30.5. – 11.6.2016 Porin kaupunginkirjastossa, Gallen-Kallelankatu 12, 28100 Pori. Lokakuussa näyttelyn siirtyy Rovaniemelle ja on siellä esillä 24.10.-13.11 Alvar Aallon suunnittelemassa Rovaniemen pääkirjastossa, osoite Jorma Eton tie 6, 96100 Rovaniemi

AKYSin näyttelyyn on koottu valokuvia eri vuosikymmeniltä niin Länsirannalta kuin Gazasta sekä kuvia Libanonin ja Syyrian palestiinalaispakolaisleireistä 1980-luvulta 2010-luvulle asti.

Kuvaajat:

Merja Salo Libanon 1980,**Leena Saraste** Libanon 1980 – 1983 ja 2005 sekä Länsiranta 1999,**Laura Junka-Aikio** Gaza ja Länsiranta 2000 – 2005.**Jarkko Tiitinen** Länsiranta 2010, 2014 ja Gaza Israelin hyökkäyksen aikana vuonna 2012.

Tämän lehden kansikuva on Gazan Beach Campilta vuoden 2012 marraskuussa, jolloin Israel oli lopettanut kahdeksan vuorokautta kestäneen pommituksen Gazassa. Ihmisillä oli huojentunut ja helpottunut olo. Lapset uskaltautuivat ulos leikkimään.

AKYS-tiedote 1/2016

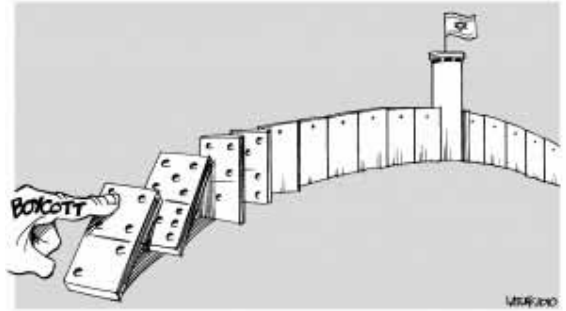
Pakolaisena omalla maallaan ja naapurimaissa	2
Boikotti	3
Libya umpikujassa	4
Syyrialaisilta varastettu	6
Appelsiinilehto - uutuusromani Lähi-Idästä	8
Sahrawien mielenosoitus Las Palmasissa	9
Shatilan vesiongelman ei ole selvinnyt	10
Marja Winter AKYSin voimavara Tanskassa	12
Eurooppalaista Palestiina-solidarisuutta	14
Jari ja Israel: Kummisuhde on etätöytä ja ilon hetkiä	16
AKYSin vaatimattomalla tuella saadaan Betlehemissä paljon aikaa	19

Boikotti

Israelin rajut hyökkäykset palestiinalaisia kohtaan vuonna 2002 saivat akateemisen ja kulttuurimaailman monissa maissa esittämään Israelin boikotointia. Boikottiliike pysyi kuitenkin hajanaisena. Vuonna 2005 yli 170 palestiinalaisjärjestöä perusti BDS-liikkeen (Boycott, Divestment, Sanctions). BDS-liikkeellä pyritään Israelin akateemiseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen boikotointiin niin Palestiinassa kuin muualla, kunnes Israel alkaa noudattaa kansainvälistä lakia ja kunnioittaa palestiinalaisten oikeuksia. Palestiinan kansallinen BDS-komitea koordinoi työtä tavoitteenaan saada Israel purkamaan eristysmuuri, lopettamaan miehitys palestiinalaisalueilla ja Golanilla, tunnustamaan Israelin arabikansalaisten perusoikeudet ja täysi tasa-arvo sekä kunnioittamaan ja edistämään palestiinalaispakolaisten oikeutta palata koteihinsa YK:n päätöslauselman 194 mukaisesti.

Akateemisen maailman ohella BDS on saavuttanut muutamia selviä voittoja erityisesti Israelin laittomissa siirtokunnissa toimivien yritysten suhteen. Tällaisia ovat monikansallisen joukkoliikenneyritys Veolian painostaminen lopettamaan toimintansa miehittyillä palestiinalaisalueilla vuonna 2015, israelilaisen AHAVA-kosmetiikkayhtiön kuluvan vuoden alussa antama ilmoitus tuotantolaitoksensa siirtämisestä pois laittomasta siirtokunnasta Kuolleen meren rannalla ja brittiläisen yli sadassa maassa toimivan turvallisuusyhtiön G4S päätös myydä Israelin vankiloissa ja tarkastuspisteillä toimivan tytäryhtiönsä.

Liikkeen leviäminen ja sen vaikutuksen kasvu on herättänyt huolta Israelin johdossa, ja se on tukijoiheen, kuten AIPAC ja Israel-ryhmä EU-parlamentissa, valjastanut koko koneistonsa estämään sen etenemisen. Tässä Israel voi valitettavasti luottaa USA:n ja eräiden Länsi-Euroopan maiden johtavien poliitikkojen tukeen – vastaavaa etua ei Etelä-Afrikan apartheid-johdolla ollut. Yhdysvalloissa BDS-aktivismi on

muun muassa johtanut opiskelijoiden erottamiseen yliopistoista. EU:n ja Yhdysvaltain kesken neuvoteltavaa TTIP-sopimusta yritetään käyttää siirtokuntatuotteiden tuontirajoitusten ja BDS-liikkeen toiminnan estämiseen. Ranskassa BDS-liikettä vastaan on nostettu oikeusjuttuja. Iso Britanniassa puuhataan lakia, joka estäisi paikallishallintoa tekemästä Israelia boikotoivia päätöksiä.

AKYS on vuosien ajan kampanjoinut Israelin boikotoinnin puolesta. Boikotointi on gandhilaista väkivallatonta vastarintaa. Se palestiinalaisilla on vielä käytettävissä miehittäjän ylivaltaa vastaan. Siksi on tärkeää jatkaa ja levittää tietoa Israelin boikotoinnin tarpeellisuudesta. Lisää tietoa BDS-liikkeestä saa osoitteesta: <https://bdsmovement.net/bnc>

Ilona Junka
AKYSin puheenjohtaja

Libya umpikujassa

Viisi vuotta sitten, maaliskuussa 2011, Nato aloitti ilmaiskut Muammar Gaddafin hallintoa vastaan. Gaddafi sai surmansa ja Libya ajautui sekasortoon. Klaanit, sotapäälliköt ja erilaiset aseelliset ryhmittymät kamppailevat valasta. Valtatyhjiö on vetänyt myös jihadistijärjestö Isisin valtaamaan alueita. Wikileaksin vuotama dokumentti paljastaa EU:n sotilasoperaation laajenemisen ja uuden sotilaalliseen intervention alkamisen.

Gaddafin kuoleman jälkeen Libyan väliaikaishallinto pyrki rauhoittamaan maan aloittamalla demokratiaohjelman, jota tuettiin öljyvaroin laajamittaisella jälleenrakennusprosessilla. Siirtymäajan kansallinen neuvosto koottiin Gaddafia vastaan taistelleista kapinallisista, ja kesäkuussa 2012 sen valta siirtyi vaaleilla valitulle perustuslakia uudistamaan kootulle parlamentille.

Taistelut kuitenkin jatkuivat eikä hallinto onnistunut kontrolloimaan erilaisia aseellisia ryhmittymiä. Myös Gaddafin lojalistit aloittivat iskut. USA:n Libyan suurlähettiläs **J. Christopher Stevens** surmattiin konsulaatissa Bengasissa. Pääministeri **Ali Zeidan** siepattiin. Itäinen Libya julisti itsehallintoalue Barcan hallitsemiansa öljykenttien ympärille. Heimot ottivat yhteen ympäri maata. Malissa toimineet ääriislamilaisten ryhmittymät pake-

nivat Ranskan hyökkäystä Libyan eteläosiin, jossa Saharan keskiosissa Tibestivuoristossa ja lähialueilla asuvat tubut olivat ottaneet alueita hallintaansa. Yksi Afrikan korkeatasoisimmista terveydenhuoltojärjestelmistä romahti.

Konfliktin monet osapuolet

Libyan nykykonflikti on monitasoinen paikallinen ja alueellinen ongelmavyöhyte. Vastakkain eivät ole maallinen hallinto ja islamistit. Pelkästään islamistit voidaan yleistäen jakaa muslimiveljeskuntaan ja salafisteihin. Salafistit puolestaan jakaantuvat ainakin jihadistiteihin, perustuslaillisiin ja herännäisjohtajiin. Lisäksi Libya koostuu alueellisista ja paikallisista aseellisista joukoista, jotka hallitsevat kaupunkeja, kaupunginosia ja alueita etnisten tai ideologisten erojen pohjalta. Virallisesti maata johtaa kaksi ”hallitusta”: Tobrukin parlamentti ja Tripolin kansankongressi. Neuvotteluyrityksistä huolimatta osapuolet eivät pääse sopuun siitä, kuka maata hallitsee.

Osapuolilla on omat ulkopuoliset tukijansa. Saudi-Arabia, Arabiemiraatit ja Egypti tukevat muslimiveljeskunnan vastaisia voimia ja Tobrukin parlamenttia. Qatar, Turkki ja Sudan ovat puolestaan tukenneet Tripolin kansankongressia sekä eri islamistiryhmittymiä,

kuten Libyan muslimiveljeskuntaa, jihadistista Wafaa-blokkia ja Libyan kansallista pelastusrintamaa. EU on pyrkinyt neuvottelemaan yhden virallisen hallituksen puolesta. Monet uskovat, että EU tavoittelee Libyan virallista kutsua sotilaallista väliintuloa varten.

Saatana saapuu Sirteen

Vuosi sitten äärijärjestö Isisin joukot muodostivat Dernan kaupunkiin ensimmäisen tukialueensa. Paikalliset aseryhmät onnistuivat kuitenkin Saudi-Arabian tukeman kenraali Khalifa Haftarin tuella ajamaan Isisin joukot Dernasta. Yhteenotot Isisin joukkoja vastaan ovat jatkuneet Bengazissa, jossa myös muut sisällissodan osapuolet taistelevat toisiaan vastaan. Gaddafin synnyinkaupunki Sirte onkin lopulta jäänyt ainoaksi kaupungiksi, missä Isis on pystynyt säilyttämään tukevan jalansijan. Sirte oli aiemmin entisen johtajan keskeinen tukialue, jota piirrettiin Gaddafin kuolemaan asti. ”Libyan Dresdeniksi” kutsuttu Sirte on jäänyt paitsioon niin sanotun ”uuden Libyan” kehityksestä, mikä on tarjonnut Isisille tilaisuuden säilyttää tukeva linnake tuhottuun kaupunkiin syntyneen valtatyhjiön vanavedessä. Sirtea kutsutaankin joskus ”Libyan Raqqaksi”, viitaten syyrialaiseen Raqqan kaupunkiin, jota pidetään islamilaisen kalifaatin pääkaupun-

Libya.

kina Lähi-idässä.

Isisin riveihin on liittynyt ulkomaisia taistelijoita Somaliasa, Tunisiasta, Algeriasta, Mauritaniasta, Malista ja Egyptistä. Isisin väitetään myös aloittaneen rekrytointikampanjan tuaregien keskuudessa Libyan eteläosissa. Kaikesta huolimatta Isisin kyky toimia Libyassa on osoittautunut monella tapaa rajalliseksi. Isisin riveissä arvioidaan taistelevan vain noin 3500 sotilasta. Helmikuussa Yhdysvallat teki iskun Isisin tukikohtaan Sabrathan kaupungissa, jota pidetään merkittävänä salakuljetusreitin solmukohtana. Iskussa sai surmansa yli 40 ihmistä; heidän joukossaan tunisialainen **Noureddine Chouchane**, jota epäillään Isisin iskuista Tunisian lomakohteisiin viime vuonna. USA:n, Britannian ja Ranskan sanotaankin lisänneen tiedustelutoimintaa maassa viime kuukausien aikana.

Uutta sotilaallista väliintuloa odotellessa

Helmikuussa vuotaneen EU-dokumentin mukaan Euroopan Unioni olisi lähiaikoina aloittamassa uuden sotilaallisen intervention Libyaan. Wikileaksin vuotaman dokumentin perään ranskalaisessa *Le Monde* -sanomalehdessä (24.2.2016) julkaistiin artikkeli, jossa väitetään Ranskan erikoisjoukkojen käyneen ”salasta sotaa” Libyassa jo vuoden verran. Ranska, Britannia, Italia (entinen siirtomaavalta) ja USA:n neokonservatiivit ovat jo parin viime vuoden ajan suunnitelleet sotilaallista väliintuloa Libyaan.

Useat asiantuntijat ovat kuitenkin varoittaneet, että uusi sotilaallinen seikkailu Libyassa pikemminkin syventäisi kriisiä kuin ratkaisisi mitään. Myös Libyan naapurivaltiot Algeria, Tunisia ja Egypti ovat ilmaisseet kielteisen kantansa uuden

väliintulon toteutumiselle. Algerian ulkoministeri **Ramtane Lamamra** sanoi, että ”*uusi ulkomainen sotilaallinen interventio Libyassa vain loisi lisää jännitteitä ja tuhoa*”. Egyptin presidentti **Abdel Fattah al-Sissi** on vaatinut intervention suorittamista YK:n ja Arabiliiton mandaatilla ja muistuttanut Afganistanin ja Somalian konflikteista: ”Historian opetukset ovat selviä”.

Myös interventiota suunnittelevien maiden liittolaissuhde näyttää rakoilevan. Italia on alkanut empiä operaation mielekkyyttä, ja maan media on nostanut Italian ja Ranskan erimielisyydet tapetille: Ranskan epäillään olevan kiinnostuneempi turvaamaan pikemminkin Libyan öljykenttiä kuin maan siviilejä. Italian **Matteo Renzin** hallinnolle aiheuttaa sisäpoliittisia paineita mielipidetutkimus, jonka mukaan 80 prosenttia italialaisista vastustaa maan sotilaallista

puuttumista Libyan konfliktiin. Pääministeri Renzi syyttää Libyan nykytilanteesta Ranskan aloittamaa interventiota, jossa ei otettu huomioon sotilaallisen väliintulon seurauksia.

Italia haluaisi USA:n johtamaan operaatiota. Maaliskuussa presidentti Barack Obama kuitenkin väitti oppineensa Libyan sen, että Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän hallintoihin on paras olla sekaantumatta. Lisäksi Obama sivalsi Ranskan Libya-operaation aikaista presidenttiä Nicolas Sarkozya: *”Sarkozy halusi ylpeillä ilmaoperaatioon osallistuneilla koneilla, vaikka tosiasiassa olimme pyyhkineet Libyan ilmatorjunnan olemattomiin ja käytännössä loimme koko infrastruktuurin”*. Obama myös totesi, että *”luotin siihen, että Euroopan maat, jotka ovat lähempänä Libya, satsaisivat jälkihoitoon”*. Yhdysvallat on kylästynyt pitämään eurooppalaisia liittolaisiaan kädestä kiinni.

Rauhanneuvottelut ovat epäonnistuneet eivätkä ulkovallat ole onnistuneet luomaan Libyaan yhtenäistä hallintoa. Nykytilanne ei voi jatkua. On silti vaikea kuvitella, miten uudella sotilasoperaatiolla voidaan ratkaista Libyan kriisi. Afganistanin ja Irakin sodat ovat antaneet aihetta epäilylle. Silti monet uskovat, että kyse ei ole niinkään siitä, toteutuuko uusi Libyan sotilaallinen interventio, vaan siitä, milloin se toteutuu.

*Karim Maiche
31.3.2016*

Syyrialaisilta varastettu

Olin etuoikeutettu asuessani Damaskoksessa vuoden 2011 alusta. Se antoi näköalapaikan seurata Syyrian kansannousun kääntymistä sisällissodaksi tavalla, jota vielä tuolloin oli vaikea kuvitella. Pahimmasta kuviteltavissa olevasta tilanteesta tuli totta, syyrialaisen toiveet tilanteen paranemisesta musertuivat kerta toisensa jälkeen. Toivonsäteet ovat nyt pilkkahtaneet tulitauon, vaikkakin vaillinaisena, kestäessä. Hallinnon ja oppositioiden edustajat ovat koolla Genevessä YK:n johdolla. Ensimmäisen kerran, ja silloin kun ratkaisu jo olisi pitänyt saavuttaa, toivoa herätti YK:n ja arabiliiton erityisedustajan Kofi Annanin neuvottelema tulitauko ja kuusikohtainen rauhan suunnitelma keväällä 2012. Tuolloin kuolonuhreja oli vasta muutama tuhat, nyt niitä on jo noin 300 000 pakolaisten määrän noustessa miljooniin.

Nyt muutamaa vuotta myöhemmin asuessani Kabulissa ja selaillessani kirjana julkaistuja Walla-blogini kirjoituksia, ajatukset palautuvat kansannousun vuosiin. En voinut olla ihmettelemättä, etteikö sota olisi ollut estettävissä seurattessani sodan pyörteen voimistumista ja sen vastustamatonta tapaa vetää kaikki mukaansa. Tavalliset syyrialaiset, kulttuurihistoriallisesti äärimmäisen rikkaan maan kansalaiset, olivat sodan

uhreja. He olivat niitä, joiden ääntä olisi pitänyt kuunnella, erityisesti Syyrian ulkopuolella, mutta joiden ääni vaikenoi sodan melskeisiin. Syyrialaiset eivät halunneet sotaa. Muistan keskusteluni damaskoslaisten kanssa, joissa he kerta toisensa jälkeen ottivat esille Irakia kohdanneen katastrofin vuoden 2003 intervention jälkeen. He eivät halunneet saman toistuvan Syyriassa. Irakin sekasorto oli kohdannut Syyriaa läheisesti, olihan rajan yli tullut lähes miljoona irakilaista etsimään turvapaikkaa Syyriasta.

Syyrialaisilta on varastettu mahdollisuus parempaan elämään monta kertaa, ennen kansannousua ja sen kuluessa. Kaikki asiat eivät olleet huonosti ennen sotaa. Tämä unohtuu sotauutisia seurattaessa. Maassa oli, ja on edelleen, autoritaarinen hallinto, jonka harjoittama poliittisten vapauksien kahlinta ei ole hyväksyttävää. Se ei tässä suhteessa poikennut kuitenkaan Saudi-Arabiasta, Egyptistä tai Persianlahden pikkukuningaskunnista. Joiltakin osin se oli edistyneempi. Sukupuolten välinen tasa-arvo oli lailla säädetty ja vaikka sen toteutumisen ei aina kotiin asti yltänyt, se oli hallinnon virallinen politiikka. Naisilla oli työelämässä samat mahdollisuudet kuin miehillä. Uskonto ja politiikka oli myös erotettu toisistaan, vaikka islamia arvostettiin osana arabikulttuuriperintöä ja

Ari Kerkkänen.

presidentin oli ainakin nimellisesti oltava muslimi.

Presidentti **Bashar al-Assadilla** oli tilaisuus uudistuksiin 2000-luvun alussa, mutta hän oli siihen liian heikko ja kokenematon. Turvallisuuspalvelut varmistivat omat asemansa ja etunsa **Hafez al-Assadin** kuoleman jälkeen ja valjastivat Basharin toteuttamaan politiikkaa, joka ei uhannut turvallisuuspalvelujen saavutettuja etuja. Niistä tärkeimpiä olivat valta ja rikastuminen. Taloudelliset uudistukset sallittiin, poliittisia ei. Taloudelliset uudistukset yksityistämisiin varmistivat valtaeliitin rikastumisen moninkertaistumisen tavallisten syyrialaisien hyvinvoinnin kustannuksella. Syyriasta tuli turvallisuuseliitin johtama varkauden valtakunta, jossa joka tasolla kukoistava korrupatio oli hallitsemisen väline. Tavalliset syyrialaiset olivat tämän varkauden uhreja. Syyrialaisen ahdinko syveni kuivuuden aiheuttamien katovuosien ansiosta. Se pakotti monet viljelijät

hylkäämään kylänsä ja muuttamaan suurkaupunkien lähiöslummeihin. Sosioekonominen räjähdys oli sytytystä vaille valmis. Tilanteen vakavuus oli saatettu presidentin tietoon vuonna 2010 laaditussa muistiossa, mutta korjaavia toimenpiteitä ei tehty. Tämä oli yksi hallinnon tunnusmerkeistä: mitään ratkaisevia, politiikkaa muuttavia päätöksiä ei joko kyetty, haluttu tai uskallettu tehdä. Asioiden toivottiin selviävän ajan kuluessa, ja kansa pidettiin aisoissa turvallisuuspalveluiden luoman pelon avulla. Hamassa verisesti kukistettu muslimiveljeskunnan kapina 1982 oli malli hallinnolle: mahdolliset levottomuudet kyetään murettamaan voimatoimin.

Tunisian, Libyan ja Egyptin esimerkkien innoittamana kansalaiset mursivat tuon pelon. Luodit eivät pysäyttäneet vyöryen kasvavaa kansannousua. Yhdeksi suurimmaksi kansannousun sisällissotaan vieneistä syistä, joka on vaikeuttanut myös sen ratkaisua, muodos-

tui alueellisten valtioiden ryntääminen tukemaan ja kannustamaan aseisiin tarttuneita mielenosoittajia. Saudi Arabia, Qatar ja Turkki ottivat tähtäimekseen, Yhdysvaltojen myötämielisellä tuella, al Assadin kaatamisen - tavallisista syyrialaisista ja siitä, että se politiikka johti sotaan, välittämättä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että väkivallaton kansalaistottemattomuus tuottaa kestävämpiä tuloksia kuin väkivaltainen. Tämä unohtui, tai sitä ei haluttu muistaa. Väkivaltainen kansannousu oli myös syyrialaisilta varastamista, varkauden kohteena joko henki tai pakolaisuus, omaisuudesta puhumattakaan.

Kofi Annan ymmärsi sodan alueellisen ulottuvuuden ja lähti keväällä 2012 etsimään ratkaisua, joka perustui multilateraalisuuteen. Eri osapuolia tukevat valtiot oli saatava tukemaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa tulitauosta ja rauhanprosessista. Annanilta vedettiin matto jalokojen alta näiden samojen valtioiden jatkaessa aseellista tukea eri osapuolille samalla kun New Yorkissa hyväksyttiin päätöslauselma tulitauosta. Ensimmäinen hyvä mahdollisuus rauhaan varastettiin. Annanin luomat ratkaisun elementit eivät ole vuosien saatossa hävinneet. Näiden varaan myös tällä hetkellä käytävät Geneven neuvottelut rakentuvat. Alueellinen yhteisymmärrys sodan päättämisestä on edellytys tulitauon jatkumiselle ja yhteiskunnan jälleenrakentamiselle. Syyria ei

palaa entiselleen, mutta syyrialaiset ansaitsevat rauhan ja paremman elämän siinä valtiossa, joka nykyisille raunioille rakentuu. Uudessa Syyriassa turvallisuuden on rakennuttava inhimilliseen turvallisuuteen, josta jokainen syyrialainen nauttii uskontoon ja etnisyyteen katsomatta. Sen peruselementtejä ovat vapaus pelosta ja puutteesta, joka puolestaan edellyttää edustuksellista hallintoa ja työllisyyttä. Sen on merkittävä loppua syyrialaisilta varastamiselle, olipa varkaina sitten oma hallinto, turvallisuuspalvelut, eliitti tai alueellinen valtataistelu.

Sodan haavat ovat syvät, niiden parantumiseen menee sukupolvia. Maailma tulee vielä hämmästyttämään Syyrian jälleerakennuksen nopeutta, kun

siihen päästään. Suurin osa miljoonista pakolaisista palaa rakentamaan kotejaan ja uutta yhteiskuntaa. Ajattelutavan arabimaailmassa, ei ainoastaan Syyriassa, on muututtava. Mutta sen on muututtava myös länsimaissa suhteessa arabimaailmaan: öljyn saannin turvaaminen ja mittavat asekaupat eivät voi enää ohjata Lähi-idän politiikkaa. Turvallisuutta ei pidä rakentaa aseiden varaan, alueellisen valtataistelun ja interventioiden pohjalle: sen tuloksia mitataan Euroopassa todistetun terrorismin uhreissa. Syyrian onnistunut jälleerakennus on myös yksi parhaista keinoista hävittää terrorismi.

Ari Kerkkänen
26.3.2016

FT Ari Kerkkänen toimi Suomen Lähi-idän instituutin johtajana vuosina 2011-2014 ja työskentee nyt YK:n palveluksessa Afganistanissa. Kerkkäsen kirja "Syyria ja Lähi-itä. Havaintoja nykypäivästä ja heijastuksia historiasta" (Pystykorva 2015) ilmestyi viime vuonna.

Appelsiinilehto - uutuusromaani Lähi-idästä

Palestiinan kysymyksiin toimittajan työssään perehtynyt **Marjut Helminen** on julkaissut esikoisromaanin Appelsiinilehto (Minerva 2016). Osallistuin julkistamistilaisuuteen Arabikansojen ystävyysseuran edustajana. Tilaisuudessa oli mukava tunnelma ja arabialaista musiikkia. Tarjolla oli myös arabialaisia ruokia ja leivonnaisia.

Puheessaan Marjut kiitti hantä hankkeen aikana tukeneita henkilöitä ja kustantajaa, joka auttoi muokkaustyössä. Appelsiinilehto-kirja vie lukijan suomalaisen erityissairaanhoidaja

Sinin mukana konfliktialueille Gazaan ja Libanoniin. Kirjassa sukelletaan arkeen sodan oloissa, myös pakolaisuuden tunteihin, haluun auttaa ja autetun kokemukseen. Kirja kertoo ihmisten kyvystä selviytyä ja antaa anteeksi.

Yehia El Sayed

Marjut Helminen, Yehia El-Sayed ja uusi kirja. Kirjassa kerrotaan sodan raskaudesta niin auttajan kuin autettavan näkökulmasta.

Sahrawi-naisia Länsi-Saharassa.

Sahrawien mielenosoitus Las Palmasissa

Keväällä 2015 kävin Las Palmasissa (de Gran Canaria) tapaamassa siellä asuvaa ystävääni. Kanariansaaret ovat länteen Marokon ja Länsi-Saharan rajasta. Lähin saari Fuerteventura on runsaan 100 kilometrin etäisyydellä Marokosta, ja Gran Canaria yli 200 kilometrin.

Astoria-hotellini takakulmassa oli kadulla majoittuneena länsisaharalaisia. Lämpötila oli päivällä yli 20 astetta eikä yökään ollut paljon kylmempi. He osoittivat mieltään kadun vastapäätä olevalle Marokon konsulaatille. Heidän paperilapuissaan luki muun muassa, että marokkolaiset olivat tappaneet saharawinaisen pojan. Pojan äiti, joka oli paennut Kanarialle, osallistui mielenosoitukseen

ja oli ryhtynyt nälkälakkoon tavoitteenaan tappajien saaminen tuomiolle.

Paikalla kävi eräänä päivänä ambulanssi, joka vei saharawinaisen sairaalaan. Poliisit vierailivat silloin tällöin tapaamassa kadulle majoittuneita ja keskustelivat heidän kanssaan. Poliisit olivat asiallisia eivätkä provosoineet länsisaharalaisia tai olleet aggressiivisia heitä kohtaan.

Espanjan televisio 24 uutisoi mielenosoituksesta samoin kuin Kanariansaarten TV ja heistä tehtiin hotellin nurkalla ohjelmaa. Kanariansaarilla saarten omaa juhla-aikaa vietettiin 15. – 31.5. Tapahtuma huipentui 30.5. Kaupungilla käveli aikuisia ja lapsia kansal-

lispuvuissa. Runsas länsisaharalaisten joukko alkoi puolelta päivin huutaa iskulauseita Marokon konsulaattiin päin. Puoli yhdeltä he lähtivät marssimaan.

Kotiinpaluuni jälkeen Espanjan päätelevisio uutisoi, että Espanja ja Marokko neuvottelivat ministeritasolla mielenosoituksesta. Neuvottelun sisällöstä ei ole tietoa. Länsisaharalaiset jatkoivat leiriytymistään Juhannuksen tienoille asti. Huomio mielenosoittajia kohtaan tai neuvottelut eivät näytä taituttaneen Marokkoa. Sahrawien toiveet taisivat jälleen valua hiekkaan.

Hannu Kautto

Shatilan vesiongelma ei ole selvinnyt

Shatilan pakolaisleiriin Beirutissa on rakennettu jo vuosia sitten juomavettä varten vesitorni, kaksi vesilaitosrakennusta ja putkistot. Vettä vain ei tule. Putkenpäät törröttävät leirin kujilla vuodesta toiseen. Vesilaitosrakennuksen viereen nuoret miehet ovat perustaneet vedenmyyntibisneksen, joka kuljettaa Etelä-Beirutin alueelta noudettua vettä mopoilla asiakkaille. Paikalliset asukkaat puhuvat, että EU olisi syytänyt vesihankkeeseen rahaa, mutta raha on hävinnyt jonnekin ja työ jäänyt kesken. “Emme tie-

dä, ketkä ovat vastuullisia”, vastataan asiasta kysyvälle.

Shatilan leirissä hanoista tuleva vesi on suolaantunutta ja huonoa talousvetenäkin. Kasvit kuolevat. Pyykki jää harmaaksi, jos sitä ei huuhtele ostovedellä. Vesijohdot ruostuvat, pesukoneet kestävät vain noin kolme vuotta. Hampaita harjatessa tuntuu kuin huuhtoisi suutaan merivedellä. Juomavesi on ostettava pulloissa. Köyhimmillä on varaa yhteen 20 litran vesikanisteriin päivässä, mikä maksaa 1000 LL (n. 80 senttiä) Isommissa perheissä tarvitaan

päivittäin kolme kanisteria. Jos vettä ei tarvitsisi ostaa, rahaa säästyisi muuhun elämiseen.

Keskenjäänyt vesirakentaminen on haitallinen myös palestiinalaisyhteisön ilmapiirin kannalta. Toimimattomat rakenteet muistuttavat asukkaita joka päivä välinpitämättömyydestä. Yhteisöä masentavien ympäristötekijöiden selvittäminen ja korjaaminen olisi tärkeää.

Koska asia vaikeuttaa paikallisten elämää erittäin paljon, yritimme hankekäynnillä selvittää, mistä asiassa on kysy-

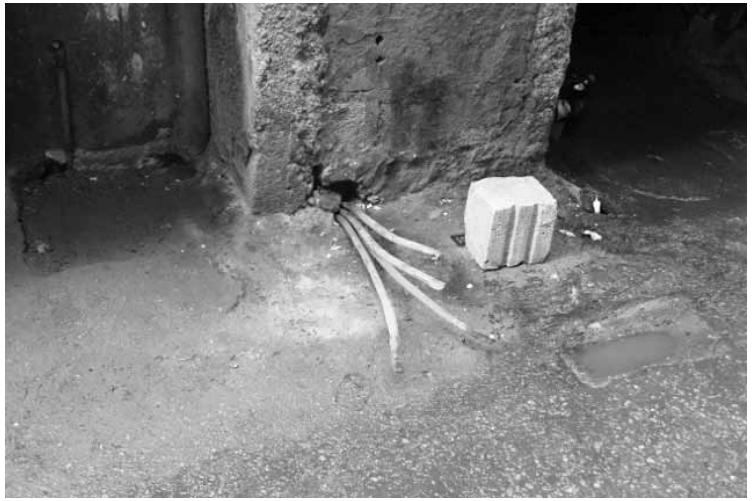

KUVA AGNETA KALLSTRÖM

Poikien vesibisnes.

mys. Netistä ei löydy dokumentteja, jotka suoraan kertoisivat rakentamiseen käytetyistä rahoista. Palestiinalaisten avustusjärjestö UNRWA:n paikallistoimiston johtaja **Mohamed Khaled** viittaa moneen suuntaan: asia kuuluu valtiolliselle Lebanese-Palestinian Dialogue Committeeelle ja Shatilan Popular Committeeelle. *“Vesirakentajia ovat sveitsiläiset, tornin ovat rakentaneet italialaiset ja kaiken kaikkiaan leirin infrastruktuurihanketta rahoittavat EU ja amerikkalaiset”*, kertoo Khaled. Shatilan Popular Committeeen mukaan viemärit on saatu kuntoon, mutta juomaveden saantia ei. Heidän mukaansa Shatilaan olisi porattu liian monia ja

KUVA: SIRKKU KIVISTÖ

Tyhjäänpäiväisiä vesiputkia on leirin kujien joka kulmalla.

liian syviä reikiä ja vesi on pilaantunut. Vesiasioissa on ollut myös keskinäisiä ristiriitoja. Löytyisikö tietoa EU:n Bei-

rutin paikallistoimistosta? Toimisto ei vastaa sähköposteihin eikä puheluihin, eikä toimistoon käymään pyrkivää päästetä ulkoeteistä pitemmälle.

Ei ole oikein, jos epäonnistunut projekti jää arvoitukseksi. Suomea kehuaan vesiosaamisesta kehitysyhteistyöhankkeissa. Se velvoittaa, että myös hankalimmat ja poliittisesti epäsuotuisassa ympäristössä toteutetut epäonnistuneet hankkeet selvitetään. Mepuille on kerrottu asiasta ja muuan heistä yritti ottaakin selvää. Mutta kun he eivät saaneet tietää suoraa EU:n rahoitusmomenttia, eivät he voi toimia sen enempää. Jos asukkaat EU:n rahoja hyödynnävinä ja me EU-kansalaiset rahoittajina saisimme selvityksen, miksi asiat ovat rempallaan, se vähentäisi ainakin kaikenlaisten huhujen kierrättämistä. On kiinnostavaa seurata, koska Shatilan asukkaat saavat putkistaan makeaa vettä.

KUVA: SIRKKU KIVISTÖ

Shatilan kuiva vesitorni.

Sirkku Kivistö

Marja Winter, AKYSin voimavara Tanskassa

Tapasin helmikuussa Kööpenhaminassa AKYSin hallituksen uuden jäsenen, Marja Winterin. Olimme sopineet treffit Nörreportin juna-asemalla, jonne Marja saapui paikalliseen tapaan polkupyörällä. Löysimme pienen ravintolan. Siellä Marja kertoi elämästään:

”Olen syntynyt ja käynyt koulua Helsingissä. Tulin vuonna 1999 ylioppilaaksi ja pyrin opiskelemaan yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan, mutta kun en päässyt sinne, hakeuduin sairaanhoitajakouluun. Myöhemmin erikoistuin kriisi- ja poikkeusolojen hoitotyöhön. Vuonna 2001 pääsin vaihto-oppilaaksi Itä-Afrikan Malawiin ja kiinnostuin toden teolla köyhien maiden asioista”.

Marja valmistui sairaanhoitajaksi vuonna 2002, ja aloitti myös opinnot Helsingin valtiotieteellisen tiedekunnan avoimessa yliopistossa. Samalla hän teki töitä yöhoitajana Meilahden sairaalan sydänkirurgisella teho-osastolla. Ahkeruus toi tulosta, parin vuoden kuluttua aukeni tie Turun valtiotieteelliseen tiedekuntaan.

Opiskelu sujui etäopiskeluna Helsingissä asuen ja töitä jatka-

en. Kaverin häissä 2007 Marja tutustui Anna Palmeniin, joka oli lähdössä EAPPI-vapaaehtoistyöntekijäksi Länsirannalle. Tämä kiinnosti. Kun Anna palasi komennukseltaan ja kertoi palestiinalaisten olojen ahdistavuudesta, mutta myös omasta työstään ja sen tärkeydestä, päätti Marjakin hakea EAPPI-töihin. Samaan aikaan Marja löysi tulevan miehensä, toimittajana työskentelevän tanskalaisen Lassen. Marja oli juuri muuttamassa Tanskaan vuonna 2008, kun hän sai kuulla, että hänet on valittu mukaan EAPPI-työhön. Tuntui hankalalta, mitä mies sanoisi ja kuinka parisuhteen kävisi? Mutta Lasse kannusti Marjaa lähtemään matkaan.

EAPPI-työ

Ecumenical Accompaniment Programme In Palestine and Israel on vuonna 2002 käynnistetty kansainvälinen kumppanuusohjelma. Suomesta EAPPI-ohjelmaan osallistuu Kirkon Ulkomaanapu. Ohjelman vapaaehtoiset sijoittuvat Länsirannalle tai itä-Jeruseleemiin ja työskentelevät yhteistyössä israelilaisten ja palestiinalaisten kansalaisjärjestöjen ja kirkkojen

kanssa. Kirkon ulkomaanavun mukaan tehtävät vaihtelevat sijoituspaikasta riippuen. Tehtäviin kuuluu suojeleva läsnäolo ihmisten arjessa: tarkastuspisteiden, mielenosoitusten ja lasten koulumatkojen valvontaa, verkostoitumista ja tiedotustyötä sekä sijoistuspisteessä etä kotiinpaluun jälkeen. (Katso www.eappi.fi, EAPPI Facebookissa ja EAPPI Twitterissä @EAPPIFinland).

Marja lähetettiin Betlehemiin, missä hän toimi kolmen kuukauden ajan yhteistyössä ruotsalaisen, norjalaisen ja puolalaisen EAPPI:n kanssa. Nuoret aloittivat aamuneljältä päivän tarkastuspisteellä, jossa palestiinalaiset työntekijät jonottivat päästäkseen Israelin puolelle töihin. Jonottajista monet olivat tulleet jo kolmelta. EAPPIT seurasivat avautuvatko portit määräaikaan ja kohdellaanko jonottajia oikeudenmukaisesti. *”Sairaustapauksissa soitimme Punaisen Ristin delegaatiolle. Meillä oli myös puhelinnumero israelilaiseen turvallisuuspalveluun. Siihen soitimme, jos ihmiset eivät päässeet porteista läpi. Tarkastuspisteen toisella puolen samaa työtä teki israelilaisnaisten pieni rauhanjärjestö. Soitot auttoivat jonkin verran,*

mutta suurempi tuki oli läsnäololla” kuvaili Marja. Tarkkailijoiden läsnäolo hillitsi väkivaltaisuuksia, mutta ei estänyt erilaista pelottelua ja uhkailua. Myös Marja joutui kokemaan, miltä tuntuu kun sotilas osoittaa kivääri laukaisuvalmiina suoraan kohti.

Päivisin EAPPIT vierailivat järjestöissä ja raportoivat tapahtumista YK:lle, Punaiselle Ristille sekä monille pienemmille paikallisille, kansainvälisille ja israelilaisille rauhanjärjestöille. He vierailivat myös perheiden luona, erityisesti kodeissa, joissa oli erityisongelmia, kuten purku-uhka siirtokunnan rakentamisen vuoksi.

AKYS

Palattuaan Palestiinasta Tans-

kaan Marja liittyi AKYSiin ja ryhtyi päiväkotikummiiksi. 2012 Marja valmistui valtiotieteen maisteriksi ja avioitui. AKYS ei unohtunut. Marja kirjoitti AKYSin kummivastaavalle **Sirkku Kivistölle** ja tarjoutui Tanskasta käsin auttamaan. Sirkku lähetti paluupostissa Marjalle nipun sosiaalityöntekijöiden raportteja, joista piti koota yhteenveto. Nyt Marjan ja Sirkun yhteistyö on jatkunut hedelmällisenä jo reilut kaksi vuotta. Viime vuonna Marja lähti Sirkun mukana Libanoniin ja motivaatio tehdä työtä palestiinalaisten puolesta kasvoi yhä. Raporttiyhteenvetojen laatimisen ohella Marja on aktiivisesti mukana Sirkun perustamassa Libanonin hankkeen seurantaryhmässä ja on osallistunut AKYSin nettisivujen uudistamiseen.

Tanska

Tanska on monien muiden Euroopan maiden lailla tiukentanut suhtautumistaan turvapaikanhakijoihin. Kysyn Marjalta tanskalaisten suhtautumisesta turvapaikanhakijoihin. *”Tanskalaiset suhtautuvat suomalaisia neutraalimmin maahanmuuttoon”* totesi Marja. *”Maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoita on Tanskassa ollut jo pitkään niin paljon, etteivät he herätä täällä sellaisia tunnekuohuja kuin Suomessa. Täällä ei liiku ulkomaalaisia kohtaan vihamielisiä yksityisiä katupartioita, kuten Suomessa on alkanut liikkua. Asukasyhdistykset eri puolilla auttavat turvapaikanhakijoita. Itse olen mukana oman alueeni Amagerin ryhmässä ’Venligboerne amager.’ Mer-*

Marja Winter kertoo käynnistä Libanonissa ja Beit Atfal Assumoudin työstä kummien ystävyyspäivätapaamisessa 14.2.2015 Helsingissä, Kirjasto10:ssä. kuvaaja Sirkku Kivistö.

kittävää valtakunnallista myötätuntokampanjaa ei kuitenkaan näy. Maahanmuuttajien edellytetään sopeutuvan kulttuuriin.”

Marja kuvasi myös Tanskan avointa keskustelukulttuuria, jota suomalaisen on joskus vaikea ymmärtää. Englantilaiseen tyyliin tanskalaiset ovat innokkaita keskustelemaan ja valmiita heittämään ilmaan monenlaisia mielipiteitä. Keskustelutyyliin avoimuuteen liittyi sekin, että kaiken saa sanoa. Oikeutta piirtää loukkaavia Mohammed-kuvia pidetään mielipiteenvapauteen kuuluvana asiana eikä ymmärretä, että joku voi sellaisesta loukkaantua. Monet suomalaiset näkevät asian toisin, eivätkä samassa määrin hyväksy ihmisten uskonnollisten tunteiden loukkaamista.

”Merkittävä syy haluuni osallistua AKYSin toimintaan oli se, että olen joutunut Tanskaan sopeutuakseni keskittymään elämän rakentamiseen täällä ja siirtämään haaveitani työskennellä kehitysyhteistyön parissa. Tanskassa työllisyystilanne on hyvä, ja nykyinen työni suuressa lääketieteellisessä yrityksessä asiakaspalvelun esimiehenä on mielenkiintoista, mutta ei riitä täyttämään sisäistä tarvetta auttaa hädänalaisia. AKYSin kautta voin konkreettisesti olla mukana helpottamassa moninkertaisten pakolaisten elämää” tiivistää Marja.

Haastattelu: Ilona Junka

Eurooppalaista Palestiina-solidarisuutta

Eurooppalaisten Palestiina-solidarisuusjärjestöjen yhteistyöverkosto European Coordination of Committees and Associations for Palestine (ECCP) on Brysselissä toimiva vuonna 1986 perustettu Palestiinan kansan vapauden, oikeuksien ja tasa-arvon puolesta toimiva organisaatio, johon kuuluu 50 kansalaisjärjestöä 22 Euroopan maasta. AKYS on ollut ECCP:n jäsen vuodesta 2012 lähtien.

ECCP:n ehkä tärkeimpänä tehtävänä on vaikuttaa Euroopan unionin Palestiinaa ja sen miehittäjävaltiota Israelia koskevaan politiikkaan. Tässä käytetään erilaisia kanavia, jollaisia ovat suorat yhteydenotot EU:n komissioon ja ulkopoliittiseen johtoon ja kyselyt EU:n johtohenkilöille EU:n tekemisistä tai tekemättä jättämisistä sen politiikassa miehityksen ja Israelin suhteen. ECCP myös valmistaa materiaaleja ja kokoaa myötämielisiä EU-kansanedustajia aloitteiden ja vetoomusten taakse EU-parlamentissa sekä organisoii Euroopan laajuisia kampanjoita. ECCP:n kautta jäsenjärjestöt saavat sellaista tietoa muista maista ja Palestiinan/Israelin alueelta, jota ei aina ole kansallisissa tiedotusvälineissä.

ECCP myös reagoi yksittäisiin Palestiinaan ja sen asukkaisiin kohdistuviin hyökkäyksiin ja rikoksiin ja kampanjoi niiden uhrien puolesta. Tällaisia ovat tietysti Gazan tuhojen kaltaiset massiiviset sotarikokset, mutta myös yksittäisten miehityksen vastustajien vangitsemiset ja surmat ja muut Israelin valtion ja siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamat laitotmuudet ja väkivallanteot.

Ilman kansalaisjärjestöjen painostusta valtiolliset päättäjät unohtavat hyvin helposti epämukavat periaatteet ja velvollisuudet erityisesti Palestiinan/Israelin tapaisessa vaikeassa konfliktissa, missä yhdellä osapuolella on pitkälle kehittynyt vaikutuskoneisto ja voimakas tukija. Yhdellä kansallisella järjestöllä on hyvin vähän vaikutusvaltaa oman maansa, puhumattakaan Euroopan, Palestiina-politiikkaan. Kokoaamalla useita maita ja järjestöjä voidaan vaikuttaa sellaisella tasolla, jolla on oikeasti vaikutusvaltaa maailmanpolitiikassa. Toimimalla EU:ssa ECCP voi ottaa ohjelmaansa sellaisia kohteita, joilla todella on merkitystä. ”Kierrättämällä” vaikuttamista EU:n kautta voidaan vaikuttaa enemmän myös kansallisen tason politiikkaan. Esi-

merkiksi Suomen valtio tukee periaatteessa Palestiinan konfliktissa YK:n päätöksiä ja kansainvälisen oikeuden vaatimuksia, mutta Suomi ei kuitenkaan tee koskaan oma-aloitteisesti mitään konkreettisia aloitteita tai toimia, vaan seuraa EU:n päätöksiä ja ohjeita.

Viime vuosina EU on edistynyt joissakin ECCP:n agendalla olleissa asioissa, vaikka enimmäkseen sen toimia voidaan pitää enemmän tai vähemmän symbolisina ja puolitiehen jätettyinä. Yksi tällainen on EU:n kehoitus jäsenmaille julkaista varoitus siirtokuntien kanssa käytävistä liiketoimista, minkä seurauksena Suomikin julkaisi varoituksen omalla tavallaan.¹ Viime vuonna unioni antoi asetuksen, jonka mukaan mikään siirtokunnissa toimiva yritys tai muu yhteisö ei voi osallistua EU:n ja Israelin yhteisiin hankkeisiin eikä voi saada rahoitustukea. Lisäksi on annettu jäsenvaltioille ohjeet vaatia Israelin ja Palestiinan alueilta tuotaviin tuotteisiin merkintä siitä, onko tuote Israelista, siirtokunnista vai Palestiinasta. ECCP:n mukaan siirtokuntatuotteiden tuonti olisi kansainvälisen lain vastaisena yksiselitteisesti kiellettävä.

Viime aikoina ECCP:n kes-

keinen kampanjointikohde on ollut Israelin ja erityisesti israelilaisten, kansainvälisen lain rikkomiseen osallistuneiden aseteollisuusyritysten osallistuminen EU:n Horizon 2020-kehitysohjelmaan ja sen antamaan rahoitukseen. Näissä merkeissä pidettiin EU-parlamentissa maaliskuussa keskustelutilaisuus, johon osallistui asiantuntijoita ja edustajia keskeisistä poliittisista ryhmistä. ECCP on myös vaatinut jo pitkään EU:n ja Israelin assosiaatiosopimukseen sisältyvien demokratia- ja ihmisoikeuspykälän edellyttämän ehdollisuuden mukaista sopimuksen jäädyttämistä. On myös osallistuttu kampanjoihin siirtokunnissa toimivien ja miehityksestä hyö-

tyvien eurooppalaisten yritysten boikotoimiseksi. Kampanjat ovat tuottaneet tuloksiakin esimerkiksi Veolia- ja G4S-yhtiöiden vetäytymisenä Israelin markkinoilta. Ajankohtaista on myös toiminta joissakin maisissa ilmenneitä boikottiliikkeen kieltämiseen pyrkiviä poliittisia aloitteita vastaan sekä yhteistyön tiivistäminen eurooppalaisten ammattiliittojen kanssa.

Poliittisen vaikuttamisen kannavana ja toiminnan vaikutavuuden kannalta ECCP on korvaamaton. Sen toiminnan jatkuvuus on riippuvainen jäsenjärjestöjen antamasta tuesta. Vain pitämällä oman toimintakykynsä ja taloutensa (muistakaa jäsenmaksut) kunnossa AKYSkin voi antaa panoksensa ECCP:n työlle palestiinalaisten oikeuksien pitämiseksi esillä maailmanpolitiikan pöydissä.

ECCP:n nettisivut löytyvät osoitteesta www.eccpalestine.org.

[1] Suomen varoitus, sen sijaan että se olisi pantu pysyvästi Ulkomministeriön Israelia koskeville maasivuille, julkaistiin pelkkänä uutisena EU:n päätöksestä, niin että nykyisin sitä on enää käytännössä mahdotonta löytää muiden uutisten joukosta. Kiinnostuneet voivat lukea sen osoitteesta <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=309085&nodeid=15145&contentlan=1&culture=fi-FI>

Jari ja Israa: Kummisuhde on etätyötä ja ilon hetkiä

Kuntoutuskummi kiinnostuu ja saa apua

Aamupäivä on hämärä Bourj El-Baranjehin slummimaisessa pakolaisleirissä Beirutissa. Kujalla etenee reipas palestiinalainen sosiaalityöntekijä **Fadja** perässään kaksi pälyilevää suomalaismiestä. **Jari Markwort** on menossa tapaamaan kuntoutuskummilasta, ja minut on otettu mukaan havainnoijaksi. Jaria jännittää.

Tarina alkoi tammikuussa 2015, jolloin Psykologien Sosiaalinen Vastuu järjesti elokuvaillaan Rikhardinkadun kirjastossa Helsingissä. Syriasta pakenevien palestiinalaisten kohdat vaikeutuvat Jariin siten, että hän ilmoittautui AKYSille kummiehdokkaaksi. Häntä kiinnosti nimenomaan vanhuksen kummina toimiminen, koska hän oli omassa suvussaan tottunut ikäihmisten kunnioittamiseen ja heistä huolehtimiseen. Kummisuhde syntyiikin, mutta pian Jarille tarjottiin myös kuntoutuskummin roolia, sillä erään palestiinalaisyttöön suomalainen kummi oli kuollut.

Jari hyväksyi tarjouksen ja alkoi tutustua vaikeasta autismissa kärsivän 14-vuotiaan **Israan** tilanteeseen. Hän sai luettavakseen yhteenvedon, joka kertoi perheen kaikkien lasten

(myös 15- ja 13-v poikien) olevan autistisia. ”Voi hyvänen aika”, tuumasi Jari, ”miten tämä on mahdollista, miten vanhemmat jaksavat?”

Ensimmäisessä kirjeessään Israalle Jari kertoi itsestään ja Suomesta. Hän liimasi kirjeeseen kimalteella koristeltuja sydämiä.

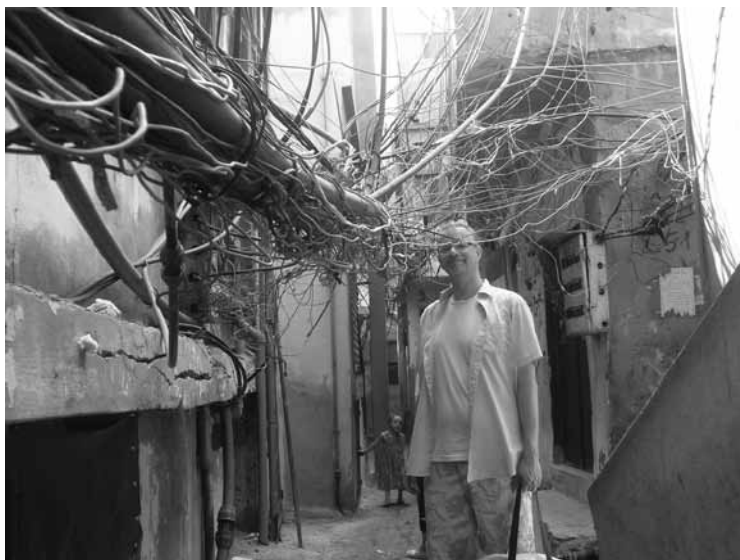
Jarilla ei ollut aiempaa tietoa Libanonin pakolaisleirien oloista. Sosiaaliturvan asiantuntijana hän alkoi pohtia, miten ne poikkeavat suomalaisesta yhteiskunnasta ja millaista erityislapsen elämä on leirissä.

Autismikin oli Jarille outo asia. Hän päätti ottaa selvää, mitä autistisen lapsen kans-

sa eläminen tarkoittaa. Miten kummilasta voi auttaa? Voiko tehdä muuta kuin lähettää 30 euroa kuukaudessa?

Jari alkoi kysellä. Väestöliiton monikulttuurisuuden asiantuntijalta hän kuuli vertaisryhmästä, johon kuuluu ulkomailta Suomeen muuttaneita autistilasten vanhempia. He kokoontuvat Töölön seurakunnan tiloissa Tempelikadulla, ja lapsenvahdit huolehtivat mukana olevista lapsista. Jari kävi ryhmässä useamman kerran. Hänelle oli valaisevaa seurata enimmillään 14 lapsen vaihtelemaan vauhdikasta puuhailua ja todeta, että ”autistilapset” ovat yksilöitä, eivät samasta puusta

KUVA JAAKKO RAITTILA

Matkalla perheeseen Jari sai väistellä johtoviidakkoa.

KUVA JARI MARKWORT

Jarin hankkeesta ja lupasi asiantuntijapalveluita.

Nousi kysymys, onko Israan vanhemmilla vertaiskontakteja. Saatiin tieto, että ainakin Tyyroksessa on viritelty autistilasten vanhempien ryhmää. Voisiko Israan perhe luoda yhteyksiä sinne? Joka tapauksessa vanhemmilla on paljon tiedon tarvetta.

Israa on käynyt UNRWAn rahoittamaa erityiskoulua 10-vuotiaaksi. Sen jälkeen on käytettävissä vain yksityiskoulu, joka maksaa 5000 dollaria vuodessa. Se on perheelle mahdollisuus.

Perhe kärsii eristyisyydestä. Isä käy satunnaisesti työssä, äiti on kotona. Veljet eivät koskaan mene ulos. Israalla on yksi ystävä, 8-vuotias, jonka luona hän käy leikkimässä.

Ennen syyskuista matkaa Jari sai Fadjan kirjeessä lahjan, Palestiina-aiheisen avaimenperän. Tehtyään matkavarauksen Jari oli Fadjan kautta ehdottanut käyntiä Israan perheessä ja kysynyt, miten perhe mahtaisi suhtautua siihen. Fadja oli luvanut pohjustaa asiaa.

Yhteistyön tuloksena hyvä kohtaaminen

Tällaisten valmistelujen jälkeen saavuimme syyskuun 14. päivänä vaatimattoman leiriasunnon ovelle. Meidät ohjattiin mutkattomasti olohuoneeseen, jossa oli sohvat vastakkaisilla seinustoilla ja televisio kolmannella. Mitään muuta kalustusta ei ollut. Istuuduimme, ja meitä vastapäätä asettuivat vähitellen

Jumppapallo oli oikeaan osunut lahja.

veistettyjä.

Kun Jari kertoi vertaisryhmälle Israan perheestä, ryhmästä alkoi sadella kysymyksiä. Erityisesti haluttiin tietää, millainen autismi on kyseessä. Jarin oli pakko hankkia lisätietoa Libanonista. Sieltä informoitiin Israan ja tämän veljien käyttäytymistavoista, joihin kuuluu mm. huonekalujen särkeminen. Lasten vaippojen tarve on taloudellinen ongelma: se on perheen suurin kustannuserä.

Vertaisryhmä korosti, että myös Suomessa autistilasten perheiden ongelmat ovat kipeitä. Häpeä lapsen käyttäytymisestä johtaa siihen, ettei hänen kanssaan uskalleta mennä ulos. Vertaistukipalaveri on monelle vanhemmalle ”ainoa ilon hetki”. Toisaalta ryhmä on kehittänyt luovan ratkaisun ongelmatilanteisiin, joihin he joutuvat ulkomaailmassa. He jakavat esitteitä, joissa selvitetään autismi-ilmiötä ja sen vaikutusta

lapsen käyttäytymiseen.

Jari lähetti **Fadjalle**, Israan syntymästä asti tunteneelle Beit Atfal Assumoudin sosiaalityöntekijälle, yhä uusia suomalaisten vanhempien kysymyksiä. Fadja vastasi, että kysymykset ovat mielenkiintoisia, hyvä että kysytään. Hän kertoi, että Israa pomppii (ja särkee helposti sänkynsä). Tähän vanhemmat Suomessa heti totesivat, että tarvitaan jumppapallo. Muitakin ”työkaluja” ehdotettiin, ja aikanaan niitä tuli Jarin matkalaukussa Libanoniin. Vertaisryhmäläisten vastaus Israasta saatuihin tietoihin alkoi usein sanoilla: ”Joo, tämä on sitä...”

Fadja kertoi kirjeessään, että hän on kyllä lukenut jotakin autismista mutta ei ole kuullut apuvälineistä.

Vertaisryhmässä oli arabi-aa puhuva henkilö, joka tarjosi apuaan yhteydenpitoon. Lisäksi Autismi- ja Aspergerliiton järjestösuunnittelija kiinnostui

äiti, Israa ja isä. Sosiaalityöntekijä Fadja liikkui huoneessa tilannetta ohjaten. Hänellä tuntui olevan hyvä kontakti koko perheeseen. Hän huomautti, että saamme kysyä mitä vain.

Kyselimme Israan tilanteesta ja perheen saamasta tuesta. Palestiinalaisorganisaatio Beit Atfal Assumoud on ainoa järjestö, joka heitä auttaa. Muuten yhteyksiä on niukasti. Sukulaisten kanssa ei voi keskustella autismin ongelmista. Ystävällisyyttä on osoittanut Israan 8-vuotiaan leikkikaverin äiti. Hän on ottanut Israan joskus mukaan vaatekauppaan.

Suosittelimme, että vanhemmat yhdessä Fadjan kanssa vielä tutkisivat kaikki mahdollisuudet saada vertaistukea tai mitä tahansa tilaisuuksia keskustella ulkopuolisten aikuisten kanssa.

Vierailumme lopuksi Jari nosteli kassistaan tuliaisat: lankaan pujotettavat puurenkaat,

venyvän kuminauhan, leikkukuuveista ja elintarvikkeita jäljittelevän lelusetin sekä sinisen jumppapallon. Näillä kaikilla on motoriikkaan, hahmottamiseen ja kontakteihin liittyvä tarkoitus, ja ne oli hankittu suomalaisen vertaisryhmän ohjeiden mukaan. Fadjan kevyesti auttamana Israa oivalsi nopeasti esineiden ”jujun”, ilahtui, hymyili, oli onnellinen. Huoneessa vaeltavien velipoikien hän antoi ymmärtää, että lahjat kuuluvat hänelle.

Poistuimme helpottuneina ja tyytyväisinä. Fadja totesi havaintonaan, että kukaan ei ollut pelännyt meitä, mikä ei tässä perheessä ole itsestään selvää. Itse arvioin, että Jari oli onnistunut olemaan tuppautumatta ja antanut Israelle ja vanhemmille tilaa. Se näkyi tyyneytenä ja iloisuutena heidän kasvoissaan.

Pois kävellessämme Fad-

ja kertoi, että kummin kirjeet ovat tärkeitä. Vanhemmat ovat kiinnostuneempia kirjeestä kuin rahasta.

Jari mielti jo jatkoa. Hän oli selvittänyt, että pomppimisen kestävä sänky maksaa 150 dollaria ja aikoi lähettää tämän summan perheelle. Myös yhteistyön suomalaisen vertaisryhmän, järjestöjen ja Israan paikallisen tukisysteemin välillä on määrä jatkaa. Nyt Jarin on entistä helpompi kuvailla Israan tilannetta suomalaisille etäystävälle.

Jokainen kuntoutuskummi toimii tietenkin tilanteensa ja resurssiensa rajoissa. Jarin kokemus osoittaa, että aktiivinen lisätiedon hankkiminen on antoisaa. Se voi olla kummille myös välttämätöntä, sillä esimerkiksi autismin moninaisuuden ymmärtäminen vaatii erityistä perehtymistä. Työstä palkkana on oppimisen ja ihmisten kohtaamisen ilo.

KUVA JAAKKO RAITTILÄ

Jaakko Raittila

Linkki Autismi- ja Aspergerliittoon:
www.autismiliitto.fi

Isä, Fadja, Israa, äiti ja Jari.

AKYSin vaatimattomalla tuella saadaan Betlehemissä paljon aikaan

Ulkoministeriön hanketuki AKYSin diabetestyölle Betlehemissä loppui vuoden 2015 alussa kestätyään yhdeksän vuotta (2006–14). Tuen tarve ei loppunut.

Viime vuoden alussa monet AKYSin jäsenet osallistuivat talkoisiin, joilla autettiin betlehemiläisiä toiminnan hallittuun alasajoon. Senkin jälkeen, tukirenkään avulla, AKYS on voinut jatkaa säännöllistä kuukausittaista muutaman sadan euron pienimuotosta apua Betlehemiin

Vähistä rahoista huolimatta, laajan yhteistyöverkoston avulla, Betlehemissä saavutettiin monia asioita, joita voi vain ihailla. Toiminnasta vastaa Suomessakin vierailut **Amal Hadweh**, jonka johtama Amjaad-järjestö panostaa diabeetikkojen omahoidon tukemiseen neuvomalla viikoittain perusasioita yksittäisille diabeetikoille ja ryhmille. Käytännön toimia hoitaa kokenut sosiaalityöntekijä **Jamila al Shami**, joka organisoii virkistysmahdollisuuksia, kuten retkiä, joiden yhteydessä diabeetikot saavat vertaistukea. Amjaad jatkaa myös yleistä valistustyötä terveellisestä elämäntavasta tyyppiin 2 diabeteksen leviämisen ehkäisemiseksi. Viralliselta Palestiinalla ei löydy tukea diabeetikoiden neuvontaan tai terveysvalistukseen.

Vuoden 2015 kohokohtia oli lasten ja nuorten kesäleiri, jonka Amjaad järjesti yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa, joten kustannukset Amjaadille pysyivät kohtuullisena. Näyttävintä tapahtumaa oli alueella tunnetun Al Harar-teatterin esityksen järjestäminen Betlehemin naapurikylässä Al Doh´issa. Teatteria mahtui katsomaan 400 henkeä. Esitys oli väkeä hyvin viihdyttänyt komedia, mutta sen mukana katsojien tajuntaan solahdi terveysvalistusta, joka teatterin keinoin meni hyvin perille.

Terveysvalistusta jaetaan hartiavoimin myös Kansainvälisenä naisten päivänä 8.3. sekä Maailman Diabetespäivänä 14.11. jolloin Amjaad organisoii vapaaehtoisia pitämään terveysaiheisia luentoja ja keskusteluja. Amjaadin välillä on laaja kokemus Betlehemin ja sen

lähialueiden asukkaiden elämästä, koska he toimivat ruohonjuuritasolla. Amal kertoo 70-vuotiaasta **Laila Zeidanista**, jolla oli jalka- ja iho-ongelmia, mutta joka ei suostunut menemään lääkäriin. Jamila al Shami sai hänet mukaan naisten voimaantumisyhmään, jonne Jamila kutsui lääkärin puhumaan diabeteksestä. Siinä vaiheessa Laila ymmärsi, että hänen ongelmansa johtuivat siitä, että hän sairastaa diabetesta, salli viimein lääkärintarkastuksen ja hänet pystyttiin ohjaamaan hoitoon.

Diabetestuen tilinumero ja viitenumero ovat FI95 8000 1300 9905 05, viite 3007. Lisää tietoa asiasta AKYSin sähköpostista akys@kaapeli.fi tai Ilona Junka: ilonajunka@hotmail.com, puh: 044 300 2039.

Ilona Junka

M'SAKHAN

8 annosta

AINEKSET

400 g broilerin fileesuikaleita

5 sipulia

8 vehnätortillaa

oliiviöljyä paistamiseen

Mausteet:

runsaasti sumac-maustetta (sumakkia)

(kanelia)

maustepippuria

mustapippuria

suolaa

VALMISTUSOHJEET

Lämmitä uuni 175 asteeseen. Suikaloi sipulit. Kuumenna öljy pannulla ja lisää broilersuikaleet ja sipulit. Lisää mausteet lihan kypsentyessä. Levitä seos uunipellille ja lisää hieman öljyä sekä sumakkia väriä antamaan. Paahda uunissa noin 15 minuuttia. Suikaleita voi tämän jälkeen vielä hienontaa veitsellä.

Jaa seos tortillojen päälle ja rullaa ne kiinni. Rullia voi vielä paahata hetken uunissa.

Sumac on pensaskasvi, joka kasvaa villinä oliivipuiden alla. Sen happaman makuisista kuivatuista marjoista jauhettua maustetta käytetään monen perinteiseen palestiinalaisruokaan. Saatavilla Lähi-itä-kaupoista.

Ainekset koossa.

Broileri ja sipulit tortillan päällä.

Valmiit kääryleet.